

L E G E
nr. _____ din _____
privind statutul oamenilor de creație

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE.

Articolul 1. Obiectul legii

- (1) Prezenta lege reglementează statutul profesional al oamenilor de creație, măsurile de susținere și dezvoltare a carierei lor profesionale și formele de organizare colectivă a acestora.
- (2) Prezenta lege se aplică în concordanță cu Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și legislația în vigoare.

Articolul 2. Scopul legii

- (1) Scopul prezentei legi este asigurarea garanțiilor necesare pentru desfășurarea de către oamenii de creație a activităților artistice profesionale, asigurarea drepturilor oamenilor de creație prin consolidarea statutului societal al artiștilor, autorilor, creatorilor și lucrătorilor culturali, inclusiv prin armonizarea și normarea măsurilor legislative în favoarea exercitării neîngrădite a libertății de exprimare artistică în condiții de concurență echitabilă.
- (2) Prezenta lege stabilește reglementări general aplicabile constituirii și activității asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație, inclusiv ale uniunilor de creație în calitatea acestora de organizații reprezentative ale oamenilor de creație și de utilitate publică.

Articolul 3. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

activitate de creație artistică – activitatea de a crea, a concepe opere literare și de artă de toate categoriile și genurile, inclusiv interpretarea operelor de artă și traducerea dintr-o limbă în alta a operelor artistice, indiferent de modul și forma de redare a acestora;

activitate culturală - creația unei opere literare ori artistice sau a unui obiect protejat și/sau interpretarea ori execuția, nefixată sau fixată, așa cum sunt acestea sunt definite în Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, protejate sau susceptibile de a fi protejate prin drept de autor sau drepturi conexe;

artist – persoana fizică care creează, dă expresie creativă, participă prin interpretarea sa la crearea unei opere de artă sau re-creează opere de artă, care

PROIECT

contribuie la dezvoltarea artei și culturii, în calitate de angajat, în calitate de liber - profesionist, sau amator;

artist vizual - persoană fizică care desfășoară activitate de creație în domeniul artelor plastice sau vizuale (pictură, sculptură, grafică, fotografie, arte decorative, tehnici media mixte, artă stradală, etc.), indiferent de forma de desfășurare a acestei activități (angajat în temeiul unui contract individual de muncă, liber-profesionist sau amator);

artist profesionist - persoana fizică care desfășoară o activitate culturală și care dispune de pregătire profesională atestată prin diplomă de licență și/ sau alte acte asimilate acestora, recunoscute în modul stabilit, care certifică pregătirea profesională în unul sau mai multe domenii ale artei și culturii, ale cărei operă de artă este apreciată de către profesioniștii din domeniu și a cărei activitate de creație constituie principala sursă de venit;

artist liber-profesionist – om de creație care își desfășoară activitatea într-un domeniu artistic specific sau de angajat în temeiul unui contract individual de muncă;

asociație profesională a oamenilor de creație – persoană juridică de drept privat, fără scop lucrativ, constituită de către oamenii de creație pe baza dreptului la libera asociere în condițiile prezentei legi pentru promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor săi și pentru apărarea drepturilor prevăzute de legislația în vigoare, în contractele colective, în acordurile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Uniunile de creație sunt asociații profesionale ale oamenilor de creație;

beneficiar al activității de creație artistică / activitate culturală – persoana fizică și / sau persoana juridică pentru care artiștii profesioniști desfășoară activități artistice remunerate pe bază contractuală, altele de cât cele desfășurate în temeiul unui contract individual de muncă;

om de creație – persoana fizică care creează opere de artă originale sau interpretează opere de artă sau acte de creație și realizează activități de creație artistică în domeniul său de activitate artistică în cadrul relațiilor de muncă bazate pe un contract individual de muncă sau în cadrul altor raporturi civile, sau care își face publică creația în afara unui raport de muncă sau de prestare a serviciilor în temeiul unor contracte civile;

registru artiștilor liber – profesioniști – bază de date publică administrată de Ministerul Culturii, care cuprinde informațiile despre persoanele fizice care desfășoară activitate de creație artistică în calitate de artiști liber – profesioniști;

statutul artistului – considerație acordată artiștilor în cadrul societății, în baza importanței atribuite rolului pe care sunt chemați să îl joace în societate, recunoaștere a libertăților și drepturilor, inclusiv a drepturilor morale, economice și sociale de care beneficiază artiștii.

Capitolul II. PRINCIPIILE ACTIVITĂȚII DE CREAȚIE

Articolul 4. Libertatea de creație și de exprimare artistică

- (1) Statul garantează tuturor oamenilor de creație libertatea de creație și alegerea liberă a modului de exprimare artistică proprie.
- (2) Libertatea de exprimare artistică în orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public este inviolabilă, orice ingerință în modul de exprimare artistică ales de către oamenii de creație este admisă doar dacă este prevăzută de lege, urmărește un scop legitim și este necesară într-o societate democratică.

Articolul 5. Autonomia profesională și libera asociere a oamenilor de creație

- (1) Orice om de creație este liber să își aleagă domeniul în care își va desfășura activitatea profesională de creație, precum este liber să decidă asupra identității profesionale proprii.
- (2) Oamenii de creație se bucură de libertatea de asociere în cadrul asociațiilor profesionale pentru promovarea drepturilor și intereselor lor profesionale.

Articolul 6. Principiul egalității

Orice om de creație, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, opinie politică sau de altă natură, origine națională sau socială, statut economic sau loc de naștere, dispune de posibilități egale de a dobândi și de a-și dezvolta abilitățile și competențele necesare pentru exercitarea deplină a talentelor artistice proprii, de a obține un loc de muncă și de a-și exercita profesia fără discriminare.

Capitolul III. STATUTUL OAMENILOR DE CREAȚIE

Articolul 7. Domeniile de activitate ale oamenilor de creație

- (1) Oamenii de creație își desfășoară activitățile în următoarele domenii artistice:
 - a) arhitectură;
 - b) arte audiovizuale, interpretative, sonore și vizuale;
 - c) design;
 - d) literatură;
 - e) scenografie;
- (2) Domeniile de activitate de creație artistică și activitate culturală, inclusiv sectoarele sau subsectoarele economiei naționale și socioeconomice în care își desfășoară cu preponderență activitatea

PROIECT

oamenii de creație sunt stabilite de Guvern la propunerea Ministerului culturii.

- (3) Profesiile oamenilor de creație și ocupațiile artistice fac parte din Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova
- (4) Oamenii de creație pot desfășura activități de creație independente și în alte domenii, decât cele indicate la alin. (1).

Articolul 8. Activitatea de creație

- (1) Activitatea de creație se desfășoară de către oamenii de creație, atât în temeiul contractelor individuale de muncă, cât și în temeiul contractelor civile, având dreptul să își publice operele de artă în afara acestor contracte.
- (2) Activitatea de creație desfășurată în temeiul contractelor civile nu este activitate de întreprinzător.
- (3) Durata activității de creație pentru crearea unei opere de artă sau pentru desfășurarea unei activități artistice în temeiul unui contract civil se stabilește prin acordul părților contractuale.
- (4) Durata activității de creație desfășurată în temeiul unui contract individual de muncă corespunde duratei regimului de muncă stabilit de angajator.
- (5) Remunerarea oamenilor de creație pentru activitățile de creație desfășurate în temeiul contractelor civile se determină prin acord scris încheiat între oamenii de creație și beneficiarii activității de creație artistică.
- (6) Venitul obținut de oamenii de creație din desfășurarea activităților de creație, altul decât venitul obținut în temeiul unui contract individual de muncă, este supus impozitării în condițiile legislației în vigoare.

Articolul 9. Garanțiile sociale ale oamenilor de creație

- (1) Oamenii de creație beneficiază de protecție socială și sunt subiecți ai obligației de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat și de asigurare obligatorie de asistență medicală în condițiile legislației în vigoare.
- (2) Artiștii liber - profesioniști, care obțin venituri fluctuante și care își desfășoară activitatea de creație artistică în temeiul contractelor civile pot beneficia de măsuri de stimulare a ocupării forței de muncă și de protecție socială în caz de șomaj, în conformitate cu legislația în vigoare.
- (3) Durata timpului de muncă al artiștilor liber - profesioniști și durata timpului de odihnă se determină prin contractul de prestare a activităților de creație artistică.

Articolul 10. Proprietatea intelectuală a oamenilor de creație

PROIECT

- (1) Oamenii de creație sunt titulari exclusivi ai drepturilor de autor asupra rezultatelor activității de creație care sunt obiecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe, garanțiile stabilite prin Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe se aplică în mod corespunzător.
- (2) Oamenii de creație își pot proteja operele de artă prin încheierea contractelor de asigurare.

Articolul 11. Condițiile de activitate a oamenilor de creație

- (1) Autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale vor asigura, în limita disponibilităților, spații corespunzătoare pentru desfășurarea de către oamenii de creație a activităților de creație artistică.
- (2) Oamenii de creație care nu dispun de ateliere (studiouri) de creație și folosesc pentru desfășurarea activității de creație o parte din spațiul lor locativ, pot deduce din venitul supus impozitării cheltuielile aferente serviciilor comunale pentru spațiul locativ utilizat în scop de creație, în condițiile stabilite prin actele normative în vigoare.
- (3) Oamenii de creație sunt în drept să utilizeze în activitatea lor desfășurată în cadrul proiectelor și în scopuri necomerciale, în mod gratuit, colecțiile deschise ale bibliotecilor, muzeelor, arhivelor, sălilor de expoziție și ale altor organizații de cultură, precum și colecțiile publice ale Instituției Publice a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” și ale SA Studioul „Moldova-Film”.

Articolul 12. Arhiva personală a oamenilor de creație

- (1) Arhivele personale ale oamenilor de creație pot fi transmise spre păstrare în arhivele naționale și în muzee.
- (2) Păstrarea arhivelor personale ale oamenilor de creație în arhivele naționale și în muzee, inclusiv accesul proprietarilor și succesorilor lor la acestea, este gratuită.
- (3) Arhivele personale ale oamenilor de creație depuse la arhivele naționale și la muzee pentru păstrare sunt incluse în fondurile acestor arhive și muzee.

Capitolul III. ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ARTIȘTILOR LIBER – PROFESIONIȘTI

Articolul 13. Registrul artiștilor liber – profesioniști

- (1) Artiștii liber – profesioniști sunt subiecți ai înregistrării benevole în Registrul artiștilor liber – profesioniști.
- (2) Înregistrarea în Registrul artiștilor liber-profesioniști devine obligatorie pentru artiștii liber-profesioniști care solicită garanții sociale, fiscale și juridice, în condițiile prevăzute la articolele 14–18 ale prezentei legi.

- (3) Registrul artiștilor liber – profesioniști cuprinde totalitatea informațiilor documentate referitor la artiștii liber – profesioniști și este administrat de Ministerul Culturii.

Articolul 14. Înregistrarea artiștilor liber – profesioniști.

- (1) Artiștii liber – profesioniști sunt obligați să solicite Ministerului Culturii înregistrarea în Registrul artiștilor liber - profesioniști atunci când în anul fiscal anterior solicitării au înregistrat cel puțin 50% din venitul anual scutit de impozitare conform art. 33 alin. (1) Cod fiscal, constituit cumulativ din:
- a) venituri din cesiunea drepturilor de autor sau a drepturilor conexe;
 - b) activități de creație artistică independente;
 - c) contracte individuale de muncă pe durată determinată, pentru activități culturale și în domeniul cultural, ajunse la termen până la data depunerii cererii de înregistrare.
- (2) În calculul definit conform alin. (1) nu intră veniturile obținute de artist din exploatarea dreptului de autor sau a drepturilor conexe dobândite prin cesiune sau moștenire și nici din cesiunea dreptului de autor pentru opere științifice sau pentru programe de calculator.
- (3) Concomitent cu cererea de înregistrare, solicitantul care a obținut, în anul fiscal anterior, venituri din drepturi de proprietate intelectuală are obligația de a depune o declarație pe propria răspundere privind respectarea condițiilor de la alin. (2).
- (4) Pentru înregistrare în Registrul artiștilor liber – profesioniști, solicitantul depune, oricând în cursul anului, o cerere la Ministerul Culturii la care se anexează:
- a) documentele doveditoare privind realizarea pragului de venituri din activități culturale;
 - b) declarația pe propria răspundere privind respectarea condițiilor de la alin. (2), după caz;
 - c) informație despre locul desfășurării activităților de creație, dacă artistul dispune de spații amenajate (atelier de creație, studiu etc.);
 - d) informație privind calitatea de membru în cadrul asociației profesionale a oamenilor de creație;
 - e) declarația pe propria răspundere privind autenticitatea informațiilor transmise.
- (5) Reprezintă documente doveditoare ultima declarație pe venit depusă în anul fiscal anterior și/sau certificatul de salariu eliberat de angajator, cu menționarea explicită a funcției ocupate și a domeniului de activitate al angajatorului.
- (6) Cererea se depune la Ministerul Culturii, în format fizic sau prin mijloace electronice și se examinează în termen de 30 de zile de la depunere.

PROIECT

- (7) Ministerul Culturii verifică îndeplinirea condițiilor prevăzute la alin. (1) și aprobă sau, în cazul neîndeplinirii condițiilor, respinge motivat cererea de înregistrare.
- (8) În cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute la alin. (1) și al aprobării cererii, Ministerul Culturii comunică solicitantului dovada înregistrării artistului în registru.
- (9) Hotărârea privind respingerea cererii se comunică solicitantului, prin mijloace electronice, în termen de 5 zile de la emitere. Necomunicarea în acest termen reprezintă aprobarea tacită a cererii.
- (10) Hotărârea privind respingerea cererii se contestă în ordinea prevăzută de Codul administrativ.
- (11) În termen de 5 de zile de la comunicarea aprobării sau de la îndeplinirea termenului de aprobare tacită, artistul liber – profesionist va solicita Serviciului Fiscal de Stat de la domiciliul său, luarea sa la evidență fiscală în calitate de artist liber – profesionist. Procedura de luare la evidență fiscală a contribuabililor prevăzută de actele normative în vigoare, se aplică în mod corespunzător.

Articolul 15. Încetarea calității de artist liber – profesionist

- (1) Calitatea de artist liber – profesionist încetează de drept la încheierea unui contract individual de muncă, pentru activități culturale pe durată nedeterminată. Artistul liber – profesionist este obligat să informeze Ministerul Culturii și Serviciul Fiscal de Stat de la domiciliul sau reședința sa despre încetarea de drept a calității de artist liber – profesionist în termen de 15 zile de la data semnării contractului individual de muncă.
- (2) Artistul liber – profesionist poate oricând renunța la această calitate prin depunerea la Ministerul Culturii a unei cereri de radiere a înregistrării.
- (3) Ministerul Culturii va radia artistul liber – profesionist din Registrul artiștilor liber – profesioniști în termen de 15 zile de la data depunerii cererii și va informa solicitantul și Serviciul Fiscal de Stat despre radierea artistului liber – profesionist din registru.

Articolul 16. Regimul juridic al artistului liber – profesionist

- (1) În desfășurarea activității sale, artistul liber – profesionist poate încheia contracte de cesiune a drepturilor patrimoniale în temeiul Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe și/sau contracte de desfășurare a activității de creație artistică și / sau a activității culturale.
- (2) Contractul de desfășurare a activității de creație artistică / activitate culturală reprezintă convenția încheiată pentru o durată determinată între un beneficiar al activității de creație artistică / activitate culturală și artistul liber - profesionist, care are ca obiect desfășurarea unei activități de creație artistică și / sau a unei activități culturale.

PROIECT

- (3) În cazul artiștilor interpreți și executanți care realizează o interpretare sau execuție nefixată, drepturile patrimoniale cesionate sunt prevăzute, ca obiect distinct, în contractul de desfășurare a activității culturale.
- (4) Contractul de desfășurare a activității de creație artistică și / sau a activității culturale va cuprinde data înregistrării artistului liber – profesionist în Registrul artiștilor liber - profesioniști și, după caz, numărul unic de înregistrare fiscală.
- (5) Perioada în care artistul liber – profesionist a fost înregistrat în această calitate în Registrul artiștilor liber – profesioniști reprezintă vechime în muncă și în profesie.
- (6) Contractele încheiate de artiștii liber – profesioniști sunt asimilate contractelor individuale de muncă.

Articolul 17. Regimul fiscal aplicabil artiștilor liber - profesioniști

- (1) Veniturile obținute în temeiul contractelor de desfășurare a activității de creație artistică și / sau a activității culturale încheiate după înregistrarea în Registrul artiștilor liber - profesioniști constituie venituri din activități independente.
- (2) Înregistrarea artistului liber – profesionist în Registrul artiștilor liber - profesioniști este considerată criteriu de independență a activității din punctul de vedere al clasificării veniturilor.
- (3) Pentru veniturile realizate, artiștii liber - profesioniști datorează impozit pe venit și contribuții de asigurări sociale de stat și contribuții de asigurare obligatorie de asistență medicală, astfel cum acestea sunt prevăzute de legislația în vigoare pentru veniturile din activități independente sau din drepturi de proprietate intelectuală, după caz.
- (4) Artiștii liber – profesioniști au obligația depunerii declarației pe venit și a plății contribuțiilor de asigurări sociale și contribuțiilor de asigurări obligatorii de asistență medicală, la termenele și în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.

Articolul 18. Garanțiile sociale ale artiștilor liber - profesioniști

- (1) Artiștii liber – profesioniști, pe durata valabilității înregistrării lor în Registrul artiștilor liber - profesioniști, beneficiază de toate prestațiile de asigurări sociale și de asistență medicală cu condiția respectării obligației de plată a contribuțiilor de asigurare socială și de asigurare obligatorie de asistență medicală în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare aplicabile.
- (2) Artiștii liber - profesioniști beneficiază de indemnizație de șomaj dacă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:
 - a) au un stagiu de cotizare de minimum 12 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei înregistrării cererii pentru indemnizația de șomaj;
 - b) nu realizează venituri din activități autorizate potrivit legii;

- c) nu îndeplinesc condițiile de pensionare cerute de lege;
 - d) se înregistrează, anterior datei înregistrării cererii pentru indemnizația de șomaj, la agențiile pentru ocuparea forței de muncă în a căror rază teritorială își au domiciliul sau, după caz, reședința;
 - e) nu au încheiat niciun contract de cesiune a drepturilor patrimoniale sau de desfășurare a activităților ce creație artistică sau a activităților culturale, în calitate de artist liber - profesionist în perioada de minimum 60 de zile anterioară înregistrării cererii pentru indemnizația de șomaj.
- (3) Indemnizația de șomaj se acordă în funcție de stagiul de cotizare. Se consideră stagiu de cotizare perioada de timp pentru care artistul a fost înregistrat în Registrul artiștilor liber – profesioniști și a plătit contribuții de asigurări sociale.

Capitolul IV. ASOCIAȚIILE PROFESIONALE ALE OAMENILOR DE CREAȚIE

Articolul 19. Constituirea asociațiilor profesionale

- (1) În scopul apărării drepturilor și promovării intereselor lor profesionale, economice și sociale în relația cu autoritățile publice și cu beneficiarii activității lor remunerate și pentru apărarea drepturilor prevăzute de legislația în vigoare, în contractele colective, în acordurile și taratele internaționale la care Republica Moldova este parte, oamenii de creație pot constitui și / sau pot adera la asociații profesionale ale oamenilor de creație.
- (2) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație sunt persoane juridice, dispun de patrimoniu și buget propriu, nu au scop lucrativ și nu pot desfășura activități cu caracter politic.
- (3) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație, sunt independente față de autoritățile publice, de partidele politice, de organizațiile beneficiarilor de activități de creație și culturale și de orice alte organizații necomerciale sau neguvernamentale, inclusiv organisme de gestiune colectivă.
- (4) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație pot desfășura activități economice și sociale, inclusiv activități în beneficiul public, conform statutului lor. Veniturile asociațiilor profesionale obținute în rezultatul activităților desfășurate nu se distribuie între membrii asociației.
- (5) Constituirea sau aderarea la asociațiile profesionale ale oamenilor de creație nu este incompatibilă și nu îngrădește dreptul oamenilor de creație de asociere în alte asociații constituite sau care vor fi constituite sau dreptul la libera asociere în orice alt scop.
- (6) Pentru constituirea unei asociații profesionale este necesar acordul de voință liber exprimat al unui număr de cel puțin 20 oameni de creație din același sector de activitate culturală sau creativă. Nici un om de creație nu

PROIECT

poate fi constrâns să facă sau să nu facă parte, să se retragă sau să nu se retragă dintr-o asociație profesională.

- (7) Un om de creație poate face parte, în același timp, numai dintr-o singură asociație profesională într-un sector de activitate profesională și creativă.
- (8) Pe perioada în care un om de creație deține o funcție de demnitate publică conform legii, calitatea sa de membru într-o asociație profesională se suspendă.
- (9) Constituirea, organizarea, funcționarea, reorganizarea și încetarea activității unei asociații profesionale a oamenilor de creație se reglementează prin statutul adoptat de membrii săi, cu respectarea prevederilor legale. În absența unor prevederi statutare exprese cu privire la reorganizarea și încetarea activității asociației profesionale, se vor aplica dispozițiile Codului civil privind încetarea persoanelor juridice și prevederile Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale .
- (10) La constituirea și înregistrarea asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație, prevederile Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale se aplică în mod corespunzător, dacă prezenta lege nu prevede altfel.

Articolul 20. Statutul asociației profesionale a oamenilor de creație

- (1) Statutul asociației profesionale a oamenilor de creație se aprobă prin hotărârea adunării membrilor asociației, consemnată într-un proces – verbal, și trebuie să conțină cel puțin următoarele:
 - a) scopul constituirii, denumirea și sediul asociației profesionale;
 - b) domeniul artistic în care se constituie asociația profesională;
 - c) modul în care se dobândește și încetează calitatea de membru al asociației profesionale;
 - d) drepturile și îndatoririle membrilor;
 - e) modul de stabilire și încasare a cotizației;
 - f) organele executive de conducere, denumirea acestora, modul de alegere și de revocare, durata mandatelor și atribuțiile lor;
 - g) condițiile și normele de deliberare pentru modificarea statutului și de adoptare a hotărârilor;
 - h) mărimea și compunerea patrimoniului asociației;
 - i) reorganizarea sau lichidarea asociației profesionale, transmiterea ori, după caz, lichidarea patrimoniului.
 - j) alte prevederi.
- (2) Asociațiile profesionale au dreptul să elaboreze reglementări proprii, să își aleagă liber reprezentanții, să își organizeze gestiunea și activitatea și să formuleze programe proprii de activitate, cu respectarea legii.
- (3) Este interzisă orice intervenție din partea autorităților publice, a beneficiarilor sau a oricăror altor organizații neguvernamentale, inclusiv

organisme de gestiune colectivă, de natură să limiteze ori să împiedice exercitarea drepturilor prevăzute la alin. (2).

Articolul 21. Înregistrarea asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație.

- (1) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație sunt supuse înregistrării în registrul de stat al unităților de drept în corespundere cu prevederile Legii nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.
- (2) Asociațiile profesionale sunt obligate să informeze Ministerul Culturii despre înregistrarea lor, comunicând informația cu privire la sediul asociației, datele de corespondență și persoanele care reprezintă asociația profesională.
- (3) Orice modificare a statutului asociației profesionale sau a datelor acesteia înscrise în Registrul de stat al unităților de drept se supune procedurii de înregistrare prevăzută de Legea nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.

Articolul 22. Drepturile asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație

- (1) În vederea realizării scopului pentru care sunt constituite, asociațiile profesionale ale oamenilor de creație au dreptul să folosească orice mijloace specifice de apărare a drepturilor membrilor lor, inclusiv negocierile, procedurile de soluționare a litigiilor prin conciliere, mediere, arbitraj, în condițiile prevăzute de lege.
- (2) Bunurile mobile și imobile aflate în proprietatea, administrarea sau folosința asociațiilor profesionale pot fi folosite numai potrivit intereselor colective ale membrilor acestora, fără a putea fi împărțite între aceștia.
- (3) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație pot apăra drepturile membrilor lor, ce decurg din prezenta lege, în fața instanțelor judecătorești, a altor instituții sau autorități ale statului, prin apărători proprii sau desemnați.
- (4) În exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (3) asociațiile profesionale au dreptul de a întreprinde orice acțiune prevăzută de lege, inclusiv de a formula acțiune în justiție în numele membrilor lor, în baza unei împuterniciri scrise din partea acestora. Acțiunea nu va putea fi introdusă sau continuată de asociația profesională dacă membrul în numele căruia acționează asociația se opune sau renunță la judecată în mod expres.
- (5) În exercitarea atribuțiilor lor, asociațiile profesionale declanșează și/sau participă la negocieri colective cu beneficiarii de activitate de creație artistică / activitate culturală care urmăresc stabilirea remunerațiilor minimale pentru diferitele categorii de activități ale oamenilor de creație și a condițiilor minimale ce privesc desfășurarea activității oamenilor de

PROIECT

creație și a relațiilor dintre cele două părți, precum și orice alte acorduri în probleme de interes comun.

- (6) În scopul apărării drepturilor și promovării intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor, asociațiile profesionale vor primi de la beneficiari informațiile necesare pentru negocierea înțelegerilor colective în condițiile legii.
- (7) În condițiile prezentei legi și a statutului propriu, asociația profesională a oamenilor de creație poate:
 - a) să sprijine material membrii săi în exercitarea profesiei/meseriei;
 - b) să editeze și să tipărească publicații proprii;
 - c) să constituie fonduri proprii pentru ajutorarea membrilor săi;
 - d) să organizeze și să sprijine material și financiar activități sociale în interesul membrilor;
 - e) să organizeze și să desfășoare cursuri și alte forme de pregătire, calificare sau reconversie profesională, în condițiile legii;
 - f) să ofere, la cerere, consiliere în probleme de natură juridică sau financiar-fiscală membrilor săi;
 - g) să desfășoare și alte activități prevăzute prin statut, în condițiile legii.
- (8) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație sunt în drept:
 - a) să formuleze propuneri de modificare a actelor normative în domeniile artistice și culturale, protecției drepturilor, libertăților și intereselor oamenilor de creație și ale asociațiilor profesionale, precum și să participe la elaborarea și dezbaterile proiectelor de acte normative, la elaborarea deciziilor autorităților administrației publice centrale și locale care vizează cultura;
 - b) să primească, în conformitate cu legislația, de la autoritățile administrației publice centrale și locale informații cu privire la elaborarea și adoptarea actelor normative în domeniile artistice și culturale, protecției drepturilor, libertăților și intereselor oamenilor de creație și ale asociațiilor lor profesionale;
 - c) să confirme perioada activității de creație a membrilor săi;
 - d) să formuleze propuneri privind acordarea distincțiilor de stat și titlurilor onorifice oamenilor de creație, membri ai asociației profesionale respective;
 - e) să beneficieze de fonduri și alte resurse financiare atrase pentru asigurarea activităților proprii operaționale și pentru organizarea de evenimente și activități culturale;
 - f) să primească alocații și fonduri bugetare pentru organizarea evenimentelor sau activităților culturale de importanță, națională sau locală;
 - g) să beneficieze de sprijin financiar și material acordat de stat pentru dezvoltarea organizațională a asociației și implementarea proiectelor

PROIECT

conform priorităților stabilite pentru fiecare domeniu al culturii și creației artistice.

Articolul 23. Colaborarea asociațiilor profesionale cu autoritățile publice

- (1) Autoritățile administrației publice centrale și locale vor acorda suport și sprijinul necesar pentru desfășurarea activității asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație.
- (2) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație pot beneficia, în condițiile legii, de înlesniri privind achitarea impozitelor, taxelor vamale, cheltuielilor de locațiune a încăperilor date de autoritățile administrației publice centrale și locale.

Articolul 24. Uniunea de creație

- (1) Uniunea de creație este asociația profesională care:
 - a) este constituită de către oameni de creație care activează în domeniul literaturii, artei, arhitecturii sau jurnalismului cel puțin 5 ani și care au cele mai ample și vaste realizări profesionale în domeniul lor de activitate, recunoscute pe plan național și internațional;
 - b) are o activitate de cel puțin 20 ani;
 - c) este constituită și are un număr minim de 50 membri.
- (2) Uniunile de creație reprezentative ale unui domeniu de creație sunt parteneri strategici ai Ministerului Culturii (statului) în realizarea programelor de stat în domeniul culturii.
- (3) Uniunile de creație se pot asocia în asociații profesionale la nivel regional sau național.
- (4) Evenimentele artistice și culturale de nivel național și internațional organizate de către uniunile de creație sunt parte a evenimentelor culturale prioritare ale statului și sunt finanțate din contul mijloacelor bugetare alocate în acest scop anual conform legii bugetului de stat.

Articolul 25. Suportul financiar al asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație

- (1) Asociațiile profesionale ale oamenilor de creație pot beneficia de suport financiar din bugetul public național pentru următoarele scopuri:
 - a) acordarea de sprijin financiar membrilor săi pentru desfășurarea activității de creație artistică sau pentru activitate culturală;
 - b) acoperirea cheltuielilor legate de formarea profesională continuă a membrilor asociațiilor;
 - c) subvenționarea activităților de creație artistică / crearea operelor de artă;
 - d) realizarea unor monumente de for public în cadrul parteneriatelor culturale constituite între autoritățile publice și oamenii de creație, programelor sau proiectelor culturale dezvoltate de Ministerul culturii

PROIECT

- în colaborare cu uniunile de creație și / sau asociațiile profesionale ale oamenilor de creație;
- e) achiziția anuală a creațiilor artistice pentru fondurile, instituțiile teatrale și concertistice, și muzee întru completarea și protejarea patrimoniului național;
 - f) acoperirea costurilor de dezvoltare organizatorică a asociației profesionale.
- (2) Guvernul stabilește mecanismul de oferire a sprijinului financiar și material destinat asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație.
- (3) Sprijinul financiar acordat de stat asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație se realizează în principal prin finanțare nerambursabilă, contractare de lucrări și servicii, finanțare cu destinație specială, inclusiv comandă socială.
- (4) Asociațiile profesionale pot solicita oferirea gratuită sau în condiții preferențiale a dreptului de a folosi proprietatea publică pentru desfășurarea activităților lor.

Capitolul V. INDEMNIZAȚIA DE MERIT

Articolul 26. Instituirea indemnizației de merit

- (1) Indemnizația de merit este o distincție de stat care se acordă pentru realizări deosebite și pentru recompensarea unei activități de notorietate în următoarele domenii ale culturii: creație muzicală, creație interpretativă, creație cinematografică, creație literară, artă plastică, artă teatrală, arhitectură, patrimoniu cultural național mobil și imobil.
- (2) Criteriile de atribuire a indemnizației de merit se aprobă de Guvern la propunerea Ministerului Culturii și uniunilor de creație.

Articolul 27. Acordarea indemnizației de merit

- (1) Indemnizația de merit se acordă personalităților notorii din domeniile specificate la art. 7 rezidente în Republica Moldova și care nu dispun de indemnizații similare acordate de alte state.
- (2) Acordarea indemnizației de merit se efectuează anual de Ministerul culturii la propunerea ministerului și uniunilor de creație, în urma aprobării nominanților de Comisia națională pentru acordarea indemnizației de merit.

Articolul 28. Comisia națională pentru acordarea indemnizației de merit

- (1) Comisia națională pentru acordarea indemnizației de merit este compusă din următoarele persoane:
- a) președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media din Parlamentul Republicii Moldova;

PROIECT

- b) ministrul culturii;
 - c) ministrul finanțelor;
 - d) ministrul muncii și protecției sociale;
 - e) președintele Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor;
 - f) președintele Consiliului Biblioteconomic Național;
 - g) președinții uniunilor de creație.
- (2) Regulamentul de funcționare a Comisiei naționale și procedura de acordare a indemnizației de merit se aprobă de Guvern.

Articolul 29. Cuantumul și numărul indemnizației de merit

- (1) Cuantumul lunar al indemnizației de merit este egal cu un salariu mediu pe economie, stabilit în anul precedent. Indemnizația de merit nu constituie venit impozabil și nu se impozitează.
- (2) Numărul indemnizațiilor de merit acordate anual se stabilește de Comisia națională.
- (3) Numărul indemnizațiilor de merit, precum și volumul alocației bugetare acordate anual se stabilesc în legea bugetului de stat.
- (4) Beneficiarii indemnizației de merit, decorați cu Ordinul Republicii, cetățeni ai Republicii Moldova, domiciliați pe teritoriul Republicii Moldova, care beneficiază de pensie pentru limită de vârstă sau alocație socială de stat dintr-un alt stat, beneficiază de o alocație lunară nominală pentru merite deosebite față de stat în mărime de 500 de lei, care se plătește din bugetul asigurărilor sociale de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Capitolul VI. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 30.

- (1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția Capitolului IV, care va intra în vigoare peste 12 luni de la data publicării prezentei legi.
- (2) Guvernul își va aduce actele normative în conformitate cu prezenta lege în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi.
- (3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 21/2013 cu privire la oamenii de creație și la uniunile de creație, se abrogă.

Președintele Parlamentului

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de Lege privind statutul oamenilor de creație

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului de act normativ

Proiectul de Lege privind statutul oamenilor de creație este elaborat de Ministerul Culturii. În vederea elaborării proiectului s-au luat în vedere recomandările și suportul uniunilor de creație.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1 Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ.

Prezentul proiect de lege este elaborat în vederea executării măsurilor de ordin normativ prevăzute la pct. 5.8 alin. (17) din Strategia Națională de Dezvoltare, Capitolul V Cultură, alin. (1), Planul Național de Reglementări, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024 (*acțiunea nr. 415*), Planul național de dezvoltare pentru anii 2025-2027 (*Obiectivul general 4*) și Planul de Acțiuni al Ministerului Culturii pentru anul 2025 (*Obiectivul nr. 1.1 Dezvoltarea și promovarea sectorului cultural, creativității artistice și industriilor creative, acțiunea nr. 1*).

Totodată, elaborarea acestui proiect derivă din acțiunea nr. 61 stabilită în Programul Național de Aderare pentru anii 2025-2029, HG nr. 306/2025, Anexa A al Capitolului 26 *Educație și cultură*, care vizează alinierea proiectului de Lege la Raportul OMC „Statutul artiștilor și profesioniștilor culturali și creativi” din 2023 (*recomandările Comisiei Europene la raportul de extindere din anii 2023 și 2024*).

Necesitatea elaborării acestui proiect de lege rezultă inclusiv și din alte documente internaționale relevante:

- Recomandarea UNESCO privind Statutul Artistului de la a 21-a întâlnire de la Belgrad, 23.09-28.10.1980;
- Raportul consolidat al UNESCO din 7 noiembrie 2023 privind implementarea Recomandării UNESCO privind Statutul Artistului din 1980;
- Rezoluția Parlamentului European din 7 iunie 2007 privind statutul social al artiștilor (2006/2249(INI)); și
- Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2021 referitoare la situația artiștilor și la redresarea culturală în UE (2020/2261(INI));
- Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE pentru cultură 2023–2026 2022/C 466/01.
- Cadrul UE pentru situația socială și profesională a artiștilor și lucrătorilor din sectoarele culturale și creative și Rezoluția Parlamentului European din 21 noiembrie 2023 conținând recomandări adresate Comisiei privind cadrul UE pentru situația socială și profesională a artiștilor și lucrătorilor din sectoarele culturale și creative (2023/2051(INL)).

2.2 Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor / lacunelor normative.

Activitatea oamenilor de creație în Republica Moldova este reglementată prin Legea culturii nr. 413/1999 și Legea nr. 21/2013 cu privire la oamenii de creație și la uniunile de creație.

Dacă Legea nr. 413/1999 reprezintă cadrul general aplicabil domeniului culturii și care are drept scop asigurarea și protecția dreptului constituțional al cetățenilor Republicii Moldova la activitatea culturală și stabilirea principiilor de bază ale politicii culturale a statului și a normelor juridice, în baza cărora este asigurată dezvoltarea liberă a culturii, prin Legea nr. 21/2013 au fost stabilite condițiile și criteriile de activitate specifice oamenilor de creație, în special a oamenilor de creație din domeniul literaturii, artei și a jurnalismului, fiind stabilite unele reguli privind crearea și uniunilor de creație.

Din perspectiva evoluției și dezvoltării societății în general și a sociumului cultural, în

special, se constată că Legea nr. 21/2013 nu mai corespunde realităților, fiind necesară elaborarea unei legi noi care să răspundă provocărilor și standardelor noi de activitate a oamenilor de creație.

În condițiile actuale, profesioniștii din domeniul artistic, cu excepția celor angajați în câmpul muncii în temeiul contractelor individuale de muncă, nu beneficiază de un statut juridic bine definit, iar statutul oamenilor de creație astfel cum acesta este reglementat prin Legea nr. 21/2013 nu oferă nici o garanție socială artiștilor.

În cazul artiștilor, flexibilitatea și mobilitatea sunt elemente ce nu pot fi dissociate în cadrul exercitării profesiilor artistice, niciun artist, în niciun moment din cariera sa, nu este într-un totu la adăpost de precaritate, motive din care garantarea unei protecții sociale sigure reprezintă compensația obligatorie pentru caracterul aleatoriu și uneori nesigur al profesiei artistice.

De rând cu lipsa unei certitudini juridice și sociale privind statutul artiștilor, activitatea uniunilor de creație se confruntă cu aceiași incertitudine și instabilitate, în special financiară.

Actualmente, în Republica Moldova există 51 uniuni și asociații de creație, uniuni de creație, dintre care 16 sunt inactive. Toate aceste entități au statut juridic de asociații obștești și funcționează în principal în corespundere cu prevederile Legii nr. 21/2013 și Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.

Ministerul Culturii alocă mijloace din fondurile publice doar acelor uniuni de creație care organizează și desfășoară proiecte culturale multianuale și de importanță națională și / sau internațională, iar odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 86/2020 uniunile de creație pot beneficia de alocații bugetare, doar dacă acestora, sau unor dintre ele, este atribuit statut de utilitate publică. Nici una dintre asociațiile profesionale ale oamenilor de creație nu a obținut acest statut.

Potrivit datelor Ministerului Culturii în anul 2024, la situația din 31 iulie 2024, au fost alocate mijloace bugetare doar la 7 uniuni și asociații culturale în valoare totală de 2 740 091 lei pentru proiecte culturale de importanță națională și cu frecvență multianuală.

Principalele preocupări despre starea de lucruri existentă raportat la activitatea artiștilor și la formele de asociere se rezumă la:

- lipsa unui cadru legislativ clar privind statutul artiștilor, în special a celor liber – profesioniști;
- neimplicarea statului în protecția socială a artiștilor și integrarea tinerilor în domeniile culturii;
- existența unui raport precar între stat și instituțiile culturale, cu o finanțare inefficientă.

Este evident că, cultura poate contribui la rezolvarea unor probleme sociale, precum migrația și restabilirea încrederii între diverse regiuni, însă inițiativele culturale care sunt dezvoltate trebuie să se bucure de o mai bună sustenabilitate, inclusiv financiară.

Atât timp cât sistemul actual de finanțare este inefficient, fără priorități clare și cu o dependență excesivă de bugetul central, devine necesară diversificarea surselor de finanțare prin atragerea fondurilor externe și crearea unor fonduri culturale independente, inclusiv la nivelul asociațiilor profesionale.

Cu raportare la statutul artistului, se constată că în Republica Moldova nu există un statut juridic specific care să reglementeze activitatea artiștilor liber-profesioniști. Aceasta duce la o lipsă de protecție juridică și socială pentru artiști, care se confruntă cu dificultăți majore în exercitarea activității lor creative.

Este nevoie de un act normativ dedicat statutului oamenilor de creație / artiștilor pentru a asigura o acoperire legală și protecție socială adecvată pentru artiști. Or, artiștii, inclusiv cei profesioniști, au dificultăți în a-și găsi locuri de muncă adecvate calificării

lor și mulți rămân șomeri. Integrarea socială și profesională a acestora este problematică, iar lipsa asistenței sociale adecvate agravează situația.

Statul nu oferă suficient sprijin pentru protecția socială a artiștilor și nu s-au adoptat inițiative legislative concrete pentru susținerea acestora.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Prin acest proiect de lege se urmăresc următoarele obiective principale:

Reglementarea statutului juridic și social al oamenilor de creație: legea își propune să reglementeze statutul juridic și social al oamenilor de creație, oferind garanții pentru desfășurarea activităților lor artistice și culturale. Aceasta include protecția drepturilor de autor, protecția socială și accesul echitabil la resursele necesare pentru crearea operelor de artă.

Garanțiile sociale și fiscale: prin proiect se propune ca oamenii de creație să beneficieze de protecție socială și drepturi la asigurări sociale și medicale. Potrivit proiectului de lege, artiștii liber-profesioniști sunt subiecți ai obligației de plată a contribuțiilor sociale și de sănătate, având dreptul la indemnizație de șomaj dacă îndeplinesc anumite condiții.

Recunoașterea și înregistrarea artiștilor liber-profesioniști: conform proiectului de lege artiștii liber-profesioniști trebuie să se înregistreze în **Registrul artiștilor liber-profesioniști**, administrat de Ministerul Culturii. Acest registru documentează activitățile și veniturile din drepturi de autor și contractele de creație, facilitând monitorizarea statutului lor profesional și fiscal.

Organizarea asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație: prin acest proiect de lege se încurajează constituirea **asociațiilor profesionale** ale oamenilor de creație, care au drept scop apărarea drepturilor lor profesionale și promovarea intereselor în fața autorităților publice. Aceste asociații sunt entități juridice fără scop lucrativ, independente de stat și de partidele politice.

Indemnizația de merit: proiectul de lege reglementează în continuare **indemnizația de merit** ca distincție acordată pentru realizări deosebite în diverse domenii culturale, precum creația muzicală, cinematografică, literară, teatrală etc. Aceasta va fi acordată anual pe baza propunerilor Ministerului Culturii, asociațiilor profesionale și a Comisiei naționale. Prin acest proiect se propune ca activitatea Comisiei naționale și procedura de acordare a indemnizației de merit să fie aprobată de Guvern.

Suport financiar și fiscal pentru oamenii de creație: conform proiectului oamenii de creație și asociațiile profesionale pot beneficia de **suport financiar din bugetul public** pentru desfășurarea activităților artistice și culturale. Guvernul va stabili mecanismele pentru acordarea sprijinului financiar, iar asociațiile vor avea acces la resurse și fonduri pentru dezvoltare organizațională și evenimente culturale.

3.1 Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi.

Proiectul de lege propus conține reglementări privind statutul juridic și social al artistului, garanțiile sociale și fiscale, prevederi care determină cadrul normativ pentru recunoașterea și înregistrarea artiștilor liber – profesioniști, prevederi privind organizarea și activitatea asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație, inclusiv posibilitatea acestora de a accesa fonduri publice și atrase, determină cadrul legal pentru asigurarea suportului financiar atât de necesar oamenilor de creație.

Succint, proiectul de lege definește clar statutul profesional și social al oamenilor de creație prin instituirea unor definiții clare și precise pentru termenii relevanți, precum "activitate de creație artistică", "artist profesionist", "artist liber-profesionist".

Proiectul de lege prevede că oamenii de creație pot lucra ca angajați, liber-profesioniști sau în cadrul contractelor civile, având dreptul de a-și publica operele în afara unui contract de muncă, artiștilor fiind asigurate drepturi fundamentale precum libertatea de exprimare artistică și recunoașterea contribuției artistului la societate, fiind subliniată

importanța operelor artistice și culturale pentru dezvoltarea culturii naționale.

Potrivit proiectului de lege, oamenii de creație beneficiază de măsuri clare de protecție socială. Aceasta presupune că, oamenii de creație, inclusiv artiștii liber-profesioniști, sunt obligați să contribuie la sistemele sociale, iar în schimb au dreptul la pensie și asistență medicală. Artiștii care nu obțin venituri din activități de creație pentru o perioadă de minimum 60 de zile sunt eligibili pentru indemnizații de șomaj, cu condiția să îndeplinească criteriile de cotizare și să fie înregistrați în Registrul artiștilor liber-profesioniști. Oamenii de creație care folosesc spațiul locativ pentru activități artistice pot deduce din venit cheltuielile aferente utilităților, în anumite condiții.

Un alt element nou propus prin acest proiect de lege se referă la recunoașterea artiștilor liber – profesioniști. Artiștii care desfășoară activități independente trebuie să fie înregistrați într-un Registru al artiștilor liber-profesioniști. Ministerul Culturii va administra acest registru, care include informații despre veniturile din drepturi de autor și contractele civile ale artiștilor.

Conform proiectului, calitatea de artist liber-profesionist conferă anumite drepturi și obligații fiscale și sociale, iar înregistrarea este necesară pentru a accesa indemnizațiile și alte beneficii. Această înregistrare formalizează activitatea liber-profesionistă, oferind un statut recunoscut și protecție legală, inclusiv drepturi la vechime în muncă și protecția proprietății intelectuale.

Legea oferă cadrul necesar pentru constituirea și funcționarea asociațiilor profesionale ale oamenilor de creație. În accepțiunea proiectului, aceste asociații sunt entități juridice fără scop lucrativ, care apără drepturile și promovează interesele economice și sociale ale membrilor lor. Asociațiile sunt independente de stat și de partidele politice, având libertatea de a desfășura activități economice și sociale în beneficiul publicului larg, precum organizarea de cursuri de formare profesională sau sprijin material pentru membri. Ele pot negocia contracte colective și sprijini membrii în procesele de mediere, arbitraj sau litigii, având un rol strategic în realizarea programelor de stat în domeniul culturii.

Nu în ultimul rând, prin acest proiect de lege se propune ca procedura de acordare a indemnizației de merit și activitatea comisiei naționale să fie determinată prin hotărâre de guvern. Astfel atunci când devine necesară modificarea procedurilor sau criteriilor de selecție a persoanelor care pot fi desemnați pentru primirea acestei distincții de stat, această intervenție să dureze cât mai scurt în timp.

Pentru soluționarea problemei legat de sprijinul financiar al uniunilor de creație, proiectul de lege vine cu reglementări care vizează competența Guvernului în stabilirea mecanismelor pentru acordarea de fonduri nerambursabile, contractarea de lucrări și servicii culturale și acordarea de sprijin financiar pentru evenimente și proiecte culturale de importanță națională.

Potrivit proiectului de lege, asociațiile profesionale pot solicita sprijin financiar din bugetul de stat pentru formarea continuă, desfășurarea activităților artistice, acoperirea cheltuielilor organizatorice și pentru alte inițiative culturale, iar oamenii de creație pot primi facilități fiscale, înlesniri la achitarea taxelor și acces preferențial la proprietăți publice pentru desfășurarea activităților lor.

Toate aceste prevederi încorporate în acest proiect de lege creează un cadru legislativ și de sprijin destinat consolidării statutului și rolului oamenilor de creație în societate, oferindu-le protecție, recunoaștere și acces la resurse financiare și sociale.

Nu în ultimul rând este de menționat că proiectul de lege, în norme tranzitorii, stabilește

cadru temporal distinct pentru intrarea în vigoare atât a legii, cât și a unor prevederi distincte, oferind astfel termen tranzitoriu necesar și suficient pentru ajustarea cadrului normativ subsecvent și subordonat necesar aplicării eficiente a acestei legi, inclusiv timp necesar și uniunilor de creație pentru ajustarea statutelor acestora la prevederile noii legi.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea alternativă analizată este varianta de „a nu interveni”, adică menținerea situației actuale. În absența aprobării și implementării proiectului propus, nu ar exista măsuri normative pentru aplicarea politicilor Guvernului și a priorităților stabilite pe termen mediu și lung. Această inacțiune ar perpetua lacunele existente, în special lipsa unui cadru legislativ și de sprijin dedicat consolidării statutului și rolului oamenilor de creație în societate. În consecință, oamenii de creație ar rămâne fără protecția necesară, fără recunoașterea cuvenită și fără acces la resurse financiare și sociale adecvate.

În concluzie, elaborarea proiectului de lege a fost considerată singura opțiune viabilă, întrucât aceasta va asigura crearea unui cadru legislativ adecvat pentru susținerea și consolidarea statutului oamenilor de creație, oferindu-le protecție juridică, recunoaștere socială și acces la resurse financiare și sociale, în conformitate cu politicile și prioritățile Guvernului pe termen mediu și lung.

4. Analiza impactului de reglementare.

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de Lege privind statutul oamenilor de creație va avea un impact pozitiv asupra recunoașterii și consolidării rolului social al acestora, contribuind la valorizarea activității culturale și artistice în societate. De asemenea, va oferi un cadru legislativ clar și predictibil pentru susținerea oamenilor de creație, facilitând accesul acestora la drepturi și beneficii care reflectă importanța contribuției lor la dezvoltarea identității culturale naționale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prevederilor prezentului proiect de lege implică cheltuieli destinate susținerii financiare a inițiativelor artiștilor și asociațiilor profesionale/uniunilor de creație. În context, Ministerul Culturii, ca organ central de specialitate, responsabil de elaborarea proiectelor în domeniul culturii anual planifică și prevede mijloace financiare necesare pentru susținerea artiștilor, beneficiarilor de indemnizații de merit (indemnizații viagere) și uniunilor de creație, atât la etapa elaborării cadrului bugetar pe termen mediu, cât și la etapa proiectului Legii bugetului de stat pentru anul viitor.

Pentru anul 2026, cheltuielile aferente implementării prezentului proiect de Lege, în cadrul domeniilor de intervenție: finanțarea proiectelor culturale implementate de organizațiile necomerciale și acordarea indemnizațiilor de merit (*pensii viagere*), vor fi realizate în limita alocațiilor bugetare aprobate Ministerului Culturii de către Ministerul Finanțelor, prin proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2026, **la subprogramul 8502 „Dezvoltarea culturii”** (activitatea *Fondul național al culturii*), în sumă estimată de 31 mln. lei, și respectiv 44 mln. lei (*pensii viagere*).

Cu referire la aplicarea prevederilor Legii privind statutul omului de creație, *în ceea ce privește susținerea stimulentei fiscale (spre ex.: artiștii au dreptul de a deduce cheltuieli fiscale pentru activitățile lor de creație și pot beneficia de deduceri pentru utilizarea spațiului locativ în scopuri artistice) potrivit prevederilor reglementate de Codul fiscal și a prestațiilor sociale destinate oamenilor de creație*, alocarea mijloacelor suplimentare necesare va fi solicitată prin propuneri bugetare, după instituirea și operaționalizarea mecanismelor corespunzătoare.

Subsidiar, ținem să comunicăm că în documentul de planificare CBTM 2025-2027, aprobat prin HG nr. 561/2024, sunt prevăzute un volum de 32 mln. lei (2026) și 32,5 mln. lei (2027) în limitele stabilite pentru subprogramul **8502 „Dezvoltarea culturii”** (activitatea *Fondul național al culturii*), iar pentru indemnizații viagere pentru merite deosebite în domeniul culturii sunt prevăzute sumele 38,4 mln. (2026) și 38, 9 mln. (2027).

4.3. <i>Impactul asupra sectorului privat</i>
Nu este aplicabil
4.4. <i>Impactul social</i>
Proiectul de Lege privind statutul oamenilor de creație va avea un impact social pozitiv asupra condiției profesionale și sociale a acestora, prin recunoașterea contribuției la viața culturală a societății. Prin instituirea unor drepturi și mecanisme de sprijin adecvate, legea va contribui la îmbunătățirea calității vieții oamenilor de creație, la reducerea vulnerabilităților sociale cu care se confruntă și la încurajarea implicării active în promovarea valorilor culturale. Totodată, va stimula coeziunea socială și va spori accesul publicului la actul de cultură, prin susținerea sustenabilă a sectorului cultural și creativ.
4.4.1. <i>Impactul asupra datelor cu caracter personal</i>
4.4.2. <i>Impactul asupra echității și egalității de gen</i>
Nu este aplicabil
4.5. <i>Impactul asupra mediului</i>
Nu este aplicabil
4.6. <i>Alte impacturi și informații relevante</i>
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului de lege cu legislația UE
5.1. <i>Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională</i>
Proiectul nu are ca scop direct și declarat transpunerea legislației naționale cu legislația UE. Totuși, proiectul este compatibil cu legislația UE, va alinia Recomandarea UNESCO din 1980 privind statutul artistului și Raportul OMC „Statutul artiștilor și profesioniștilor culturali și creativi” din 2023 (<i>recomandările Comisiei Europene la raportul de extindere din anii 2023 și 2024</i>). Atât recomandarea UNESCO privind statutul artistului, adoptată în 1980, cât și „Statutul artiștilor și profesioniștilor culturali și creativi” din 2023 propune un cadru internațional care subliniază nevoia de a proteja drepturile și statutul artiștilor prin mecanisme legislative, sociale și economice. Recomandările UNESCO se concentrează pe următoarele aspecte esențiale: - Drepturile sociale și economice ale artiștilor (acces la protecție socială, securitate în muncă și recunoaștere profesională); - Libertatea de expresie și drepturile morale (libertatea artistică și protecția drepturilor de autor); - Educația și formarea profesională a artiștilor; - Recunoașterea și susținerea rolului artistului în societate. Raportând prevederile proiectului de lege la principalele aspecte evidențiate în recomandarea UNESCO din 1980 privind statutul artistului, putem constata că, UNESCO pune accent pe protecția socială a artiștilor, inclusiv asigurări de sănătate, pensii și condiții de muncă decente. Proiectul de lege prevede măsuri detaliate pentru protecția socială a artiștilor, mai ales a celor liber-profesioniști: • Accesul la asigurări sociale și de sănătate este clar prevăzut. Artiștii liber-profesioniști trebuie să contribuie la sistemele de asigurări sociale și, în schimb, beneficiază de indemnizații de șomaj, pensii și alte drepturi de protecție socială. • Artiștii au dreptul de a deduce cheltuieli fiscale pentru activitățile lor de creație și pot beneficia de deduceri pentru utilizarea spațiului locativ în scopuri artistice. UNESCO subliniază că libertatea de expresie artistică și drepturile morale sunt fundamentale pentru artiști. Proiectul de lege garantează: • Libertatea de exprimare artistică și autonomia artistică prin recunoașterea importanței activității artistice și libertății de creație. • Artiștii sunt titulari exclusivi ai drepturilor de autor asupra operelor lor, iar proiectul de lege asigură protecția acestora conform legislației privind drepturile de autor.

UNESCO recomandă accesul la **educație și formare continuă** pentru artiști. Proiectul de lege prevede că:

- **Asociațiile profesionale** au dreptul să organizeze cursuri de formare și reconversie profesională pentru membrii lor, ceea ce contribuie la **educația continuă** a artiștilor
- De asemenea, proiectul de lege prevede un **suport financiar** pentru dezvoltarea profesională și artistică a oamenilor de creație.

UNESCO subliniază importanța **rolului cultural și social al artistului** și necesitatea recunoașterii acestuia. Proiectul de lege contribuie la **recunoașterea formală a artiștilor** prin înregistrarea lor în Registrul Artiștilor Liber-Profesioniști, oferindu-le un statut profesional clar.

Această scurtă analiză comparativă permite să afirmăm că, proiectul de lege privind statutul oamenilor de creație este bine aliniat cu recomandările UNESCO și asigură protecția drepturilor sociale și economice ale artiștilor, protejează libertatea de expresie și drepturile de autor, promovează educația continuă și susține rolul social al artiștilor. Totuși, implementarea practică a acestor prevederi va fi esențială pentru a atinge pe deplin obiectivele UNESCO.

Cu raportare la Recomandările Parlamentului European (2007 și 2021), inclusiv cu raportare la Cadrul UE pentru situația socială și profesională a artiștilor și lucrătorilor din sectoarele culturale și creative, Rezoluția Parlamentului European din 21 noiembrie 2023 conținând recomandări adresate Comisiei privind cadrul UE pentru situația socială și profesională a artiștilor și lucrătorilor din sectoarele culturale și creative (2023/2051(INL)) – în continuare Cadrul UE, putem afirma că acest proiect de lege se circumscrie și Cadrului UE pentru statutul artistului.

Cadrul UE subliniază necesitatea unui statut profesional clar pentru artiști, inclusiv identificarea și recunoașterea specificităților muncii lor în diverse forme (liber-profesioniști, angajați temporari etc.), iar proiectul de lege prevede măsuri similare prin înregistrarea artiștilor în Registrul artiștilor liber-profesioniști, oferindu-le acestora un statut juridic recunoscut.

UE recomandă un acces extins la securitatea socială, inclusiv asigurări de sănătate și pensii adecvate, pentru a proteja artiștii împotriva vulnerabilităților legate de natura atipică a muncii lor. În acest sens, proiectul de lege prevede dreptul artiștilor la asigurări sociale și indemnizații de șomaj, ceea ce este conform cu cerințele UE.

În Cadrul UE, asociațiile profesionale au un rol important în negocierea colectivă și în apărarea drepturilor artiștilor. În acord cu aceasta, proiectul de lege prevede înființarea asociațiilor profesionale ale artiștilor, care au o funcție similară, sprijinind și protejând drepturile acestora.

Din această analiză succintă a compatibilității proiectului de lege cu cadrul UE privind statutul artistului putem deduce că, proiectul de lege este aliniat cu principiile UE în ceea ce privește protecția socială și juridică a artiștilor, recunoașterea statutului profesional și asigurarea unor drepturi fundamentale.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ.

Principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă sunt artiștii profesioniști /artiști liber profesioniști și asociațiile/unionile acestora. Persoanele vizate au fost invitate să se expună vizavi de prevederile noului proiect de lege. Astfel, în procesul consultativ au participat reprezentanți și președinți ai uniunilor de creație: *Uniunea Scriitorilor*, *Uniunea Teatrală*, *Uniunea Muzicienilor*, *Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor*, *Uniunea Cineaștilor*, *Uniunea artiștilor plastici*, *Uniunea Arhitecților*,

Uniunea Artiștilor Plastici, Uniunea Arhitecților, etc. și altor părți interesate, care au formulat propuneri de modificare a cadrului normativ în scopul îmbunătățirii acestuia.

Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege a fost publicat pe pagina web oficială a Ministerului Culturii www.mc.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare* și pe platforma www.particip.gov.md care poate fi accesat la următorul link <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-de-initiere-a-procesului-de-elaborare-a-proiectului-hotararii-guvernului-cu-privire-la-sustinerea-financiara-a-activitatilor-uniunilor-de-creatie-statutul-omului-de-creatie/12110> (cu termen de 10 zile lucrătoare: 28.02.2024 - 12.03.2024).

Relevant de menționat este și faptul că, în urma examinării proiectului de lege în cadrul ședinței Secretarilor Generali din data de 16.06.2025, a fost formulată recomandarea ca Ministerul Culturii să inițieze consultări suplimentare cu reprezentanții Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, precum și cu alte autorități relevante, în vederea ajustării proiectului și prezentării acestuia, pentru reexaminare, în cadrul unei ședințe ulterioare a Secretarilor Generali. În aplicarea acestei recomandări, la data de 18.06.2025, ora 14:00, a avut loc, în format online, ședința de consultare, cu participarea reprezentanților Ministerului Finanțelor și ai Ministerului Muncii și Protecției Sociale. În cadrul discuțiilor, au fost formulate propuneri de coroborare a proiectului de Lege Statutul omului de creație cu prevederile proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind activitatea economică independentă a persoanelor fizice). În acest context, Ministerul Culturii a revizuit proiectul în conformitate cu recomandările formulate și cu prevederile proiectului de Lege menționat, transmițându-l spre examinare repetată în cadrul ȘSG.

Proiectul de Lege, însoțit de Nota de fundamentare urmează a fi avizat și consultat de către autorități publice precum: Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Centrul de Armonizare a Legislației Congresul Autorităților Locale din Moldova, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, precum și Agenția Servicii Publice.

7. Concluziile experților

Proiectul de lege urmează a fi supus expertizei juridice și expertizei anticorupție după parcurgerea procedurii de avizare prevăzută de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul de lege se încorporează în cadrul normativ existent.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ.

Pentru implementarea noii legi urmează a fi elaborate următoarele acte normative:

- Ordinul ministrului Culturii cu privire la aprobarea Registrului artiștilor liber – profesioniști;
- Hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea procedurilor de acordare a indemnizației de merit și regulamentul de funcționare a Comisiei naționale pentru acordarea indemnizației de merit.

La fel, în vederea punerii în aplicare a prevederilor acestui proiect de lege urmează a fi efectuate modificări în cuprinsul cadrului normativ vizând fiscalitatea, asigurările sociale de stat și asigurările obligatorii de asistență medicală în vederea identificării artiștilor liber – profesioniști în calitate de contribuabili.

Ministru

Cristian JARDAN

Nr. 03/1-04/3334 din 01.12.2025.

Cancelaria de Stat

CERERE
privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat
a proiectelor de acte ale Guvernului

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota Autorului
1.	Categoria și denumirea proiectului	Proiectul de Lege privind statutul oamenilor de creație
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Culturii
3.	Justificarea depunerii cererii	Proiectul de lege este elaborat în vederea executării măsurilor de ordin normativ prevăzute la art. 18 din Legea culturii nr. 413/1999, precum și în vederea implementării politicilor Guvernului pentru anul 2025.
4.	Referința la documentul de planificare care prevede elaborarea proiectului (PNA, PND, PNR, alte documente de planificare sectoriale)	Proiectul de lege este elaborat în vederea implementării politicilor Guvernului pentru anul 2025, a priorităților pe termen mediu și lung, așa precum Strategia Națională de Dezvoltare, Capitolul V Cultură, pct. 5.8 alin. (17), Planul Național de Reglementări, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024 (acțiunea nr. 415), Planul național de dezvoltare pentru anii 2025-2027 (Obiectivul general 4) și Planul de Acțiuni al Ministerului Culturii pentru anul 2025 (Obiectivul nr. 1.1 Dezvoltarea și promovarea sectorului cultural, creativității artistice și industriilor creative, acțiunea nr. 1). De asemenea, aprobarea proiectului de lege constituie o prioritate stabilită în Programul Național de Aderare pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 (Anexa A din Capitolul 26 Educație și cultură, acțiunea nr. 61).
5.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	Ministerul Finanțelor Ministerul Educației și Cercetării Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Congresul Autorităților Locale din Moldova Centrul de Armonizare a Legislației Ministerul Muncii și Protecției Sociale Casa Națională de Asigurări Sociale Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală Agenția Servicii Publice
6.	Termenul limită pentru depunerea avizelor/ expertizelor	10 zile lucrătoare
7.	Persoana responsabilă de promovarea proiectului	Diana Silivestru, șef interimar Direcția Arte, industrii creative și educație artistică, tel.: 022 823 815, e-mail: diana.silivestru@mc.gov.md
8.	Anexe	1. Proiectul de lege – 16 file 2. Nota de fundamentare – 9 file
9.	Data și ora depunerii cererii	
10.	Semnătura	Cristian JARDAN, Ministru